

ἀξιολόγον τῶν Σμυρναίων κοινότητα. Μετὰ τούτους ἡ Σμύρνη ἔσχε τακτικούς ἱεροκήρυκας πρὸ 30 ἐτῶν τὸν κλεινὸν διδάσκαλον Οἰκονόμον Θεσσαλὸν καὶ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ Μισαὴλ Ἀποστολίδην Κρήτη, ἕνα τῶν νῦν ἀξιολόγων ἱεροκηρύκων καὶ Καθηγητῶν ἐν Ἀθήναις, καὶ Κύριλλον τὸν Φωκαέα, μαθητὴν ἀξίεπαινον ἐναρέτου διδασκάλου, τοῦ εἰρημένου Χρυσάνθου, νῦν διδάσκοντα ἐν Βρυούλλοις, ἀφού πρότερον ὠφέλησε τὴν Ἱδραν καὶ ἄλλους τόπους, ὡς διδάσκαλος καὶ ἱεροκήρυξ. Πρὸ 10 ἡδὴ ἐτῶν ἤμαζεν ἐν Σμύρνῃ ὁ μακαρίτης Βενέδικτος [Εὐλόγιος] ὁ Βιβνός, ἱεροκήρυξ καὶ διδάσκαλος φιλόκοινος, ζηλωτὴς τῶν πατρῶων δογματικῶν τε καὶ μαθημάτων, συντελέσας πρὸς τοῖς ἄλλοις οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν σύστασιν τῶν ἐνταῦθα ὑπαρχόντων κορασιακῶν σχολείων. Οἱ ἐνταῦθα Λατῖνοι, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, ἐνοχλοῦντες ἀπαύστως τοὺς Γροικούς διὰ προσηλυτικῶν λόγων, σκευωριῶν καὶ ἀρπαγῶν, καυχῶνται εἰς τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ἱεροκήρυκας καὶ κατηχητάς, οἵτινες οὔτε περὶ ἀμέμπτου διαγωγῆς φροντίτῃ ζῶσιν, οὔτε περὶ γλώσσης καὶ Εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν, ἀλλὰ πῶς νὰ ἐρεθίζωσι τὸν φανατισμὸν τῶν Λατινιδῶν γυναικῶν, καὶ πῶς νὰ προσηλυτίζωσι τὰς Γροικίδας ὑπηρετήρας, τὸ ὅποιον καὶ κατορθοῦνται πολλαίς εὐαρεστημένῳν εἰς τὰ τοιαῦτα τῶν Λατίνων συμπολιτῶν ἡμῶν ἀναρμόστως, καὶ ἀδιαφοροῦντων τῶν ἡμετέρων ὑπεροπτικῶς περὶ τὰ μικρὰ ταῦτα. Καιρὸς ὅμως νὰ ἔχη τέλος καὶ ἡ Σμύρνη ὡς ἱεροκήρυκα σταθερὸν ἐκ τῶν ἀρίστων μαθητῶν τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς ἡ ὅθεν ἄλλοθεν.

N.

ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΣΥΜΠΟΣΙΑ.

[Συνέχεια Ἀριθ. 5.]

Πρὸς σὲ νῦν ἀποτεινόμεναι ὧ ἀπαράιτητε ἄνερ, ἀγαθολογῶν τῶν Ἀθηναίων ἀώτατε διανομῇ τῶν συμποσιακῶν ἡδονῶν, σὲ τὸν ἰχθυοπώλην τῆς ἀγορᾶς τῶν Ἀθηναίων, δι' οὗ κατέρθωνται τὰ καλὰ γεύματα οἱ τοῦ Ἀλκιβιάδου σύγχρονοι πιλῆται. Σὺ ἐπεὶ εἶς ὑπέρμετρον ἐπιβόρην εἰς τὴν εὐπραγίαν ἢ δυσπραγίαν τῶν συμπατριωτῶν σου, δίδει οἱ Ἀθηναῖοι, εἰς ἄκρον ἰχθυοφάγῳ ὄντες, διεκρίνοντο ἀπὸ τῶν ἄλλων παλαιῶν λαῶν κατὰ τὴν σφιδρότητα τῆς ἀρέξεως ταύτης, ἡ ὅπῃ ἐν αὐτοῖς δὲν ἦτο ἀπὸ ἡ κλίτης, ἀλλὰ πάθος. Ἡ θεὰ τραγικῆς τῆς ποιητῆς νὰ κατακαθῇ ἄλλον ἀντίζηλον ποιητὴν: Ἰδὼ ποῖος κατέρχεται ἐπέφερε κατ' αὐτοῦ. Βίβη νὰ ἔλθῃς ποτὲ εἰς τὴν ἀγορὰν ζητῶν ἐγγελέας Κωπιδῆς, καὶ νὰ μὴ εὖρης οὐδὲ μίαν δια τὸ γεῦμα σου!

Ἡ αὐτὴ λέξις [ὀψάριον], ἐσήμαινε φαγητὸν γενικῶς καὶ ἰχθὺν ἰδίως. Τούτῳ ἐπιβόρῳ οἱ Ἀθηναῖοι, ὅτι ὁ ἰχθύς ἐστὶν ἡ πρώτη τοῦ ἀνθρώπου τροφή. Νεπὸς ἡ παστὰ, θαλάσσιον ἢ ἐκ γλυκοῦ νεροῦ, λιμαναῖον ἢ ποτά-

μιον, λεπιδωτὸν ἢ ἀλεπιδωτὸν, παντοῖον κατὰ μέγεθος καὶ εἶδος παρεθέοντο εἰς τὴν τράπεζαν τῶν Ἀθηναίων. Λεξικὸν τρίς παχύτερον παρὰ τὸ περιοδικὸν φυλλάδιον, ὅπου συνήθως ἀποθέτομεν τὰς μελέτας ἡμῶν, ἐξήρει μὲν, ἵνα περιλάβῃ τὸν ὅλον κατάλογον τῶν ἰχθύων αὐτῶν, καὶ τῶν γενῶν καὶ τῶν ὑποδιαίρέσεων καὶ ὀνομασιῶν κατὰ τὸν βαθμὸν τοῦ μεγέθους ἢ τῆς διαφορῆς ἡλικίας αὐτῶν. Ὁ θύννος φέρ' εἰπεῖν, κατὰ πάσας αὐτοῦ τὰς ποικιλίας ἐλάμβανεν ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν διάφορα ὀνόματα. Τὸ Ὄμοτάρχος, ἀλατισμένον καὶ κοπανισμένον ἐν ἐπὶ τούτῳ ἀγγείῳ ἦτο καθημερινὸν φαγητὸν τῶν στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν. Κατὰ τοὺς ἀρίστους κριτὰς τῶν γευμάτων ἔπρεπε διὰ νὰ φάγῃ τις τὸν ἰχθὺν κατὰ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἀξιολογότητα, καὶ τὴν τιμὴν, νὰ βράσῃ αὐτὸν ἐν θαλασσῷ ὕδατι.

Τὶ δὲ νὰ εἴπωμεν περὶ τῶν σκόμβρων καὶ τοῦ ἐλαφαντίνου φαγητοῦ ἀποθανατισθέντος ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Κράττητος ἢ περὶ τῶν κορακίων τῶν ἐπιλεγόμενων σατέρδων, ὅτι ἀλειούντο ἐν τῇ Μαιώτιδι λίμνῃ, ἢ περὶ τοῦ Τίλλου ἰχθύος γιγαντώδους, τὸν ὁποῖον 12 συμποταὶ δὲν ἠδύναντο νὰ τελειώσωσιν ἐν τρισὶν ἡμέραις, ἢ περὶ τοῦ ἄλλου ἐκείνου ἀνωλύμου ἰχθύος, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ κωμικοῦ ποιητοῦ Ἐφίππου, ὁμοιάζε κατὰ μέγεθος καὶ σχῆμα πρὸς τὸν μεγάλον ὄφιν Βόαν τῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐρήμων, ἢ περὶ τοῦ πλατιστάκου, ὁ ὁποῖος ἀλλάσων τρίς τὸν ὄνομα ἐλέγετο ἀγνωτῶν, ὅταν εἶχε τὸ ἐλάχιστον μέγεθος, μύλλος δὲ ὅτε εἶχε μεσσην μέγεθος; Δὲν εἶναι ἡδὴ ὁ κατάλογός μου ἀρκετὰ μακρὸς, ἢ νὰ σημειώσωμεν καὶ τοὺς ἀλφειοῦς, ἰχθύας ἀλειουμένους ζευγαρωτοὺς, ζευγηδόν τὴν αἰμίαν, τοσοῦτον καλλίγευστον καθ' ἑαυτὴν ὥστε ὁ χειρίστος μάγειρος δὲν ἠδύνατο νὰ φθέρῃ τὴν οὐσίαν αὐτῆς τὸν ἔλλοπα, τὸν ὁποῖον τόσον ἐνοστιμεύει το ὁ Ζεὺς ὁ θεῶν τε ἀνδρῶν τε πατήρ, ὥστε παραιτοῦσεν εἰς τὴν οὐρανίαν αὐτοῦ σύζυγον πάντα τὰ λοιπὰ τῆς εὐωχίας, ἀρκούμενος εἰς τοῦτο μόνον τὸ φαγητὴν τὴν βατίδα, τραγομένην ἐν μέσῳ χειμῶνι μετ' ἐμβάματος τυρωτοῦ φαγητὸν ἀξιολόγον, παρατηθέμενον πάντοτε, κατὰ τὸν ποιητὴν Εὐπολπιν, εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Καλλία τὸν ποιητὴν ἱερὸν ἰχθὺν ἀνεξάντλητον θεῖμα παραδίδων διηγήσεων, ἀδελφὸν τῆς Ἀφροδίτης κατὰ τοὺς μυθολόγους, γεννηθέντα ὡς αὐτὴ ἀπὸ τὸν ἰχθῶρα τῶν θεῶν καὶ τὸν ἀφρόν τῆς θαλάσσης τὴν ἀφύαν [anchois], περίφημον εἰς τοὺς παλαιούς, ὡς καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους, ἀπαντωμένην συνεχῶς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἀθηναίων, καὶ διὰ τὴν σκευασίαν τῆς ὁποίας ὁ μέγας Ἀρχέστρατος μᾶς ἄφισε πολὺτιμον σημείωσιν.

Ὁ Ἀρχέστρατος οὗτος, ἄξιος τοῦ Ἐπικούρου πρόδρομος, ἐπεχείρησε μακρὰς περιουσίας διὰ μόνον τὸν σκοπὸν τῆς τοῦ ἐξακριβῶσαι τὴν τοῦ ἰχθύος ἐπιστήμην ὡς πρὸς τὴν μαγειρικὴν. Δὲν ἄφισεν ἀνεξερεύνητον οὐδὲν τῶν τοῦ παλαιοῦ κόσμου ὠτόκων νηκτῶν τὴν γείσιν παχτὸς εἶδους καὶ τῶν διαφορῶν ἐκάστου εἶδους μερῶν, τὸν τρόπον τοῦ ἀλειεῖν τοὺς ἰχθύας διὰ δικτύου ἢ ἀγκιστροῦ, καὶ τοῦ διατυρεῖν καὶ συσκευάζειν αὐτούς, τίποτε δὲν ἐλησιμώνησεν ὁ Ἀρχέστρατος. Ἐξίσου ἀγαθὸς ποιητὴς, ὡς καὶ συμποσιαστής πολυμαθὴς, κατέταξεν εἰς πολλοὺς ἐξαμέτρους στίχους, τῶν ὁποίων

μέρος μόνον ἀπεσώθη μέχρις ἡμῶν, τὸ ἀποτέλεσμα τῶν μύθων αὐτοῦ. Παρ' αὐτοῦ μανθάνομεν, ὅτι τὰ Συνεδρίων τῶν Σικυωνίων οὐδὲν ἄλλο πρᾶγμα τοσοῦτον ὅσον τὸν κάλλιστον Γλαῦκον ἐκ τῶν Μεγαρικῶν ἰχθυοτροφείων, καὶ οὐ τὰ παραλία τῆς Ἀττικῆς ἐφημίζοντο ποῦ πάντων διὰ τὰ ἐκλεκτὰ βουγλώσσα [γλώσσαν, sole] τοὺς ἀξιολόγους σκόμβρους, τοὺς ἀπαραιμίλους σάκας [turbois]. Τέλος ἡ Φαληρική ἀφρη, βουτηγμένη εἰς ἑλαίον βραστὸν καὶ μετ' ὀλίγα λεπτά ἐκβαλλομένη ἐκεῖθεν, ἐγίνετο φαγητὸν ἄξιον τῶν ἀθανάτων. Ἀνευ αὐτοῦ ἠθέλαμεν ἀγνοεῖν τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἰχθύος, τοῦ λεγομένου ἐν μὲν Ῥόδῳ ἀλώπεκος, ἐν δὲ Συρακούσαις κυνός, ἰχθύος τοσοῦτον ὀνομαστοῦ ἐν Ἑλλάδι, ὥστε, ἂν πρέπη νὰ πιστεύσωμεν Λυγκαῖον τὸν Σάμιον, αὐτὸς ὁ Κέκρωψ ἦτο κατὰ τὴν φήμην ὑποδεέστερος τοῦ ἰχθύος τούτου. Ὁ Ἀρχέστρατος παραγγέλλει τοὺς λαίμαργους νὰ προμηθεύωνται τὸν ἰχθὺν τοῦτον διὰ πάσης τιμῆς καὶ ν' ἀρπάζωσιν αὐτὸν, ἐὰν δὲν δύνανται νὰ τὸν ἀγοράσωσι. Καὶ τί εἶναι τῇ ἀληθείᾳ, ἐπιφωνεῖ ὁ θαυμάσιος οὗτος γαστρολόγος, αἱ τύχαι πᾶσαι τῆς εἰμαρμένης ὡς πρὸς τὴν εὐτυχίαν τοῦ γευθῆναι τοιοῦτον ἰχθύν; Ἀφοῦ φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον τῆς εὐδαιμονίας βαθμὸν, δὲν φοβεῖται πλέον τίποτε ἀπὸ τὴν Τύχην. Περὶ δὲ τοῦ (aper) ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ὁμολογεῖ, ὅτι μόνοι οἱ πλούσιοι δύνανται νὰ ἔχωσι τὸ τοιοῦτον φαγητόν· αὐτὸ εἶναι φαγητὸν συδαριτικοῦ τοκογλύφου ἡ τραπέζιτου, καὶ ἀντιζητεῖται πρὸς τὸν χρυσὸν, καί, κατὰ τὴν ἐμφαντικὴν ἐκφράσιν τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ,

Εἶναι θεῶν ἔδραμα καὶ νέκταρος ἄρθος.

Τὸ περὶ ἐγγέλειος κεφάλαιον ἀναπτύσσεται ἀποχρώντως περὶ τῷ ποιητῇ τούτῳ. Ἐγκωμιάζει δικαίως τὴν κοσμίαν κατοικίαν, ὅπου οἱ ἰχθύες οὗτοι ζῶσι μακρὰν ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν ἄλλων ἰχθύων, ἀναφέρων καὶ τὰς ὑποχρεώσεις, ὅσας ἔχουσιν οἱ δραματικοὶ ποιηταὶ πρὸς τὴν παμπληθῆ ταύτην φυλὴν, ἡ ὁποία ἐχορήγησεν αὐτοῖς πολλὰς λαμπρὰς μεταφορὰς, καὶ τελευταῖον λέγει, ὅτι ἡ ἔγγελος λογίζεται πάντοτε μεταξὺ τῶν ἰχθύων, ὅσον ἡ ὥραία Ἑλένη μεταξὺ τῶν γυναικῶν. Συνιστῶ, προσθέτει, πᾶν εἶδος ἐγγέλειων. Ἀλλ' ἐκατοντάκις εὐδαίμων ὁ ἄνθρωπος, ὁ κατοικῶν παρὰ τὴν Μεσσηνίαν, διότι ἐκεῖ ὑπάρχουσιν αἱ κάλλιστα. Ἀντιφάνης ὁ κωμοδοποιοὺς ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ, ὅτι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ δὲν ἐπωλοῦντο τόσον ἀκριβῶς, ὅσον αἱ ἐγγέλεις. Διὰ μικρὰς τινας θυσίας, ἀνταξίας ὀλίγων ὁδολῶν, λέγει ὁ ἀσέβης οὗτος συγγραφεὺς, ἀγοράζω τὴν εὐνοίαν τῆς καὶ Ὀλυμπίας αὐτῆς, καὶ διὰ δέκα γνησίων δραχμῶν δὲν δύναμαι νὰ ἔχω μίαν ἐγγελυν.

Οὕτω λοιπὸν ὁ ἰχθύς ἐβασίλευεν ἐπὶ τῆς Ἀθηναϊκῆς τραπέζης κατὰ πάσας αὐτοῦ τὰς ποικιλίας. Ἡ ἰχθυοφαγία, καταντήσασα ὄρεξις ζωηρὰ καὶ ἐπικρατεστέρα, καὶ πάθος καὶ ἀδάμαστος μανία, ἐχορήγησεν εἰς τὸν ποιητὴν Ἀρχιππον τὸ ὑποκείμενον ἀλληγορικοῦ τινος καὶ γελοίου δράματος, κατὰ τὸ ὅποιον οἱ κάτοικοι τῶν ὑδάτων συμφωνοῦσιν, ἀποδίδοντες ἐτήσιον φόρον, συνθήκην τινὰ εἰρήνης μετὰ τοῦ βαρβάρου λαοῦ, ὅστις ἐρήμωτε τὸ βασίλειον αὐτῶν. Ὁ μέγας ἰχθυοφάγος, ὁποῖός τις ἂν ἦτο, εἶχε κάποιον δικαίωμα εἰς τὴν ἐννοίαν καὶ ἐπιείκειαν τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων. Διὰ τὸν τίτλον

τοῦτον ἀπελήλυθε καὶ ἀμνηστίαν ἐν περιπτώσει πολιτικῆς προδοσίας ἢ ἄλλου πρὸς τὸν δῆμον ἐγκλήματος. Ὁ ῥήτωρ Ὑπερίδης εἶπε λάβει, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ πολιταὶ, χρήματα παρὰ τοῦ Ἀρπάλου. Συγγωροῦσα αὐτόν, ὁ Ἀθηναῖος, λέγει ὁ Τιμοκλῆς, ἐπειδὴ ὑπερχαπὰ τοὺς ἰχθύας. Οἱ γλάροι τῆς Πελοποννήσου εἶναι μηδὲν ὡς πρὸς τὸν ἄνδρα τοῦτον κατὰ τὴν ἰχθυοφαγίαν. Καὶ ἂν τιμωρήσεται αὐτόν, ἐμβάλλετε εἰς δυστυχίαν τούτους ἐμπόρους τῶν ἰχθύων.

Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου εἶχον οἱ παλαιοὶ ἀξιόλογα διηγήματα, καὶ ἡ τοῦ Φιλοξένου ἱστορία, ὅστις καταδικασμένος ὑπὸ τῶν ἰατρῶν καὶ ἀποθνήσκων ἐκ δυσπεψίας ἤθελε νὰ τελευτῇ τοῦλάχιστον, πρὶν διέλθῃ τὴν Στύγα, τὸν ἄρθιον [bsochet] ἐξ οὗ θάνατόν γετο ἡ ἱστορία, λέγομεν αὐτὴ μεταφρασθεῖσα εἰς τὸ Ἀγγλικὸν ὑπὸ τοῦ γλαφυροῦ Πώπου καὶ εἰς τὸ Γαλλικὸν ὑπὸ τοῦ ἀφελοῦς καὶ ἀμμιήτου Δαφονταίνου (Pargassieu), δεικνύσε τὸν μακρὸν χρόνον, ἀποθανατίζουσα τὴν ἀθηναϊκὴν ἀδόξηφάνην.

[κατόπιν τὸ τέλος],

ἈΝΔΡΕΟΥ ΜΟΥΣΤΟΕΪΔΟΥ

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς παρούσης Ἑλληνικῆς γλώσσης κτλ.

[Συνέχεια ἀρ. 6]

Ἡ νέα καὶ διὰ τὴν ἀπλότητα τῶν συγγραφέων αὐτῆς, καὶ ὅπως οὗτοι ποιήσωσι καταληπτοτέρας τὰς ὑψηλὰς ἐννοίας εἰς πᾶσαν κλάσιν τοῦ λαοῦ, συνεγράφη εἰς γλώσσαν ἀνώμαλον καὶ ὀπωσοῦν ἀθλίαν. [19.]

(19.) Ὁ Βουτράνος καὶ ὁ Κοῖμας ἐν τῇ ἱστορικῇ πρῶτῃ αὐτῶν περὶ γλώσσης, ἥτις προτάσσεται τοῦ περὶ διαλέκτων γραμματικοῦ τμήματος, λέγουσιν ὅτι τὰ Εὐαγγέλια καὶ ἅπανα ἡ νέα Διαθήκη ἐγράφησαν εἰς τὴν Μακεδονικὴν ἢ κοινὴν διάλεκτον τῶν Ἀλεξανδρέων καθ' ἣν καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. Τὴν αὐτὴν ιδέαν ἀναφέρει καὶ ὁ Βαμβούκης ἐκτίτων πλατύτερον τὰς διαφορὰς φάσεις, τὰς ὁποίας ἔλαβεν ἡ Ἑλληνικὴ γλώσσα κατὰ διαφόρους περιόδους· καὶ προσθέτει ὅτι ἐν αὐτῇ διελέγοντο ὁ Κύριος καὶ οἱ Ἀπόστολοι, καὶ ἐδίδασκον ἐν ταῖς συναγωγαῖς. Ἀλλὰ τὸ λεκτικὸν τῶν Εὐαγγελίων καὶ τῶν λοιπῶν τῆς νέας Διαθήκης βιβλίων εἶναι τὸ αὐτὸ παραβαλλόμενον πρὸς τὸ τῆς παλαιᾶς Διαθήκης ὑπὸ τῶν ἐβδωμομένων; καὶ ἐὰν τοιοῦτο, εἶναι ἡ γλώσσα τῶν Ἀλεξανδρινῶν Ἑλλήνων; - Δύσκολον πρὸς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα νὰ ἀπαντήσωμεν, ἐὰν δὲν σαφισθῇ πρότερον εἰς τινα γλώσσαν ἐγράφησαν τὰ πρωτότυπα βιβλία τῆς νέας Διαθήκης, καὶ ὁ τόπος ἐν ᾧ συνεγράφησαν. Καὶ τὰ μὲν Εὐαγγέλια Λουκᾶ καὶ Ἰωάννου, ὡς αἱ πρῶται καὶ ἅπαναι αἱ ἐπιστολαὶ τῶν Ἀποστόλων, πλὴν τῆς πρὸς Εβραίους, ἅπαντες οἱ ἐκκλησιαστικοὶ πατέρες καὶ διδασκαλοὶ, ὡς καὶ οἱ ἐξωτερικοὶ γραμματολόγοι συμφωνοῦσιν ὅτι ἐγράφησαν